

RUNDSKRIV UDI 23/ 94 TIA
23.06.1994
SAKSNR. 90/0228

Fylkesmennene
Fylkeskommunene
Kommunene
Statlige mottak
Kommunale/Interkommunale tolketjenester

VEILEDENDE RETNINGSLINJER FOR DEKKING AV UTGIFTER VED BRUK AV TOLKETJENESTER

Utlendingsdirektoratet har i dette rundskriv samlet de forskjellige retningslinjer som fagetatene har gitt når det gjelder "Utgifter ved bruk av tolketjenester".

Rundskrivet er retningsgivende for alle brukere av tolketjenester, både innenfor mottak og i bosettingskommunen, samt innenfor kommunale, fylkeskommunale og statlige instanser.

Ut fra Stortingsmelding 39's mål om likestilling mellom nordmenn og innvandrere som det bærende element i innvandringspolitikken, skal tolking anses som et nødvendig verktøy for at det offentlige skal kunne yte sine tjenester til innvandrere på samme måte som til nordmenn. I Norges lover er bruk av tolk imidlertid ikke nevnt, bortsett fra Domstolloven av 1915. Den har bestemmelser om bruk av rettstolk, når "nogen som ikke kan norsk, skal ta del i rettsforhandlingen" (§. 135). Denne tolken skal oppnevnes eller godkjennes av retten. Bruk av tolk nevnes dessuten i førerkortforskriftene og forskriftene til Utlendingsloven om asylavhør.

I mangel av bestemmelser i særlover må forvaltningslovens bestemmelser legges til grunn ved offentlig tjenesteyting. Dette innebærer bl. a. at vedkommende forvaltningsorgan må sikre innhenting av opplysninger (jf. § 17). Organet har videre plikt til å gi opplysninger på en forståelig måte (jf. § 11), også når saken gjelder en fremmedspråklig. Når han har bruk for tolk eller skriftlig oversettelse for å sikre forsvarlig kommunikasjon under arbeidet, er det derfor naturlig at etaten selv tilkaller tolk og svarer for utgiftene som dette fører med seg. Det er mao. tjenesteyterens, etatens, institusjonens eller f.eks. den behandlende legens behov for tolkebistand som skal vektlegges og også gjøres synlig i etatens regnskap og budsjett. Det er det offentliges brukeransvar som understrekes bl.a. i Helsedirektoratets veiledning for tolkebruk i helsearbeid for flyktninger og innvandrere og det trekkes frem også i Integreringsguiden som Utlendingsdirektoratet utgir.

Generelt om tolkebruk

Utlendingsdirektoratet ser det som ønskelig at formidlingen av lokale tolketjenester knyttet til bosetting i kommunene og på de statlige mottakene koordineres. På den måten kan en best sikre både nødvendig kompetanseutvikling og rasjonell utnyttelse av den tilgjengelige tolkekapasiteten i kommunen. Der det er opprettet en egen kommunal eller interkommunal tolketjeneste, skal offentlige etater fortrinnsvis bestille tolken gjennom denne. Tolketjenesten vil da ha oversikt over etterspørselen etter tjenester og kan bedre ta hensyn til denne ved utbyggingen av tilbudet.

Den offentlige part som skal ha samtale med den fremmedspråklige, har ansvaret for bestilling av tolk, når den anser at tolk er nødvendig for en forsvarlig kommunikasjon, eller når den fremmedspråklige har anmodet om dette. Den offentlige part skal også attestere/bekreftede varigheten av anvendt tolketjeneste. Ved større institusjoner som sykehus, med stort antall fremmedspråklige pasienter, kan det være hensiktsmessig å oppnevne en koordinator for tolkebestilling. Denne skal kontaktes når det skal avsettes tid for konsultasjonen ved timebestilling eller innkalling, slik at tolketilbud kan sikres og bruken av tilgjengelige tolker planlegges rasjonelt.

En understreker viktigheten av å benytte profesjonelle tolker.

Bistand fra venner eller slektninger eller andre ledsagere regnes ikke som tolkeoppdrag. Nødvendig tolkeassistanse skal aldri erstattes ved at en lar barn bistå ved samtalen.

En viser forøvrig til informasjonsbrosjyren "Kort informasjon om bruk av tolk" utgitt i 1991 av UDI. I brosjyren er også reglene som gjelder tolkens eventuelle inhabilitet nevnt.

Helsetjenester

I h.t. Helsedirektoratets rundskriv nr. IK 9/93 skal:

"Utgifter til tolketjenester i forbindelse med undersøkelser og behandling i sykehus (statlige eller kommunale) og offentlige poliklinikker dekkes av institusjonene. Alle utgifter til tolketjenester ved undersøkelse og behandling i primærhelsetjenesten og hos privatpraktiserende spesialister dekkes av kommunen. Dette gjelder også ved tolking for beboere fra et statlig mottak".

Tannhelsetjenester

I h.t. Helsedirektoratets rundskriv nr. IK 17/93 skal:

"Utgifter til tolketjenester i forbindelse med undersøkelse og behandling i offentlige tannklinikker dekkes av fylkeskommunen over tannhelsetjenestenes budsjett.

Utgifter til tolketjenester ved undersøkelse og behandling hos privatpraktiserende tannlege dekkes av kommunen. For asylsøkere og flyktninger som bor i asylmottak, skal sistnevnte utgifter dekkes over mottakets budsjett."

Mekling

I Barne- og familiedepartementets brev nr. 91/06468 L av 16.12.93 tas det bl. opp utgifter til tolk ved mekling i skilsmisssaker. Når mekling er nødvendig, skal tolk bestilles av det respektive kontoret. Utgiftene til tolking betales av fylkesmannen.

Arbeidskontor, Trygdekontor, Politi o.l.

Utgifter til tolking innenfor arbeidskontor, trygdekontor, politi- og lensmannsetat og andre statlige instanser, dekkes av disse. Dette omfatter også bruk av tolk ved søknader om familiegjening hos politiet. Nærmere retningslinjer for asylavhør hos politiet ved hjelp av tolk har Utlendingsdirektoratet gitt i sitt rundskriv nr.192/UDI av 15.6.-91 til politikamrene.

Nærmere bestemmelser om utgiftene til rettstolken er gitt av Justis- og politidepartementet i Forskrift om salær av 26.10.1992.

Når det gjelder bruk av tolk ved førerprøven i h.t. bestemmelsene i Førerkortforskriften, § 12 (revidert 1. oktober 1989), er det Biltilsynet som har ansvaret for oppnevning eller godkjenning av tolken.

Skolevesen

Spesielt i forbindelse med foreldremøter og møter mellom skolen og den enkelte elevens foreldre er det aktuelt å bruke tolk.

I samsvar med retningslinjer for kostnader for tolking i primærtjenester i kommunen, dekkes utgiftene av kommunen. Det vises også til siste avsnitt i rundskrivet.

Vitnemål/ Attester/ Sertifikat o.l.

Kostnader i forbindelse med oversetting av dokumenter for beboere i statlig mottak som kan karakteriseres som bosettingsforberedende, dekkes av mottaket/driftoveratøren. En vurdering i samråd med skolemyndigheter og arbeidsmarkedsetaten bør ligge til grunn for beslutning om hvilke attester som skal oversettes.

Ved bosetting av overføringsflyktninger og familiegjeninger direkte i en kommune, anbefales at kommunen gir tilsvarende tilbud om oversetting.

Telefontolking

Betaling av denne type tjeneste følger det ovenstående.

Generelt om utgifter til tolking

Kostnader i forbindelse med nødvendig bruk av tolk i det daglige arbeidet på et statlig mottak, dekkes av mottaket, også når tolken formidles av kommunen.

Det oppfordres til nødvendig men rasjonell bruk av tolk. I hvilke situasjoner tolk skal benyttes, avhenger av vurdering av språkferdigheter hos partene.

Med hilsen

Utlendingsdirektoratet

Arild Kjerschow
Direktør

Marianne B. Skou
Avdelingsdirektør

